

Homoseksuaalisuus oli rikos vuoteen 1971 asti. "Monien ikäisten homoseksuaalien mielestä tuo aika oli henkisesti rankka", Risto Hartikainen sanoo.

Kuka?

- › Risto Hartikainen, 65
- › Eläkkeellä oleva ratsastuksenopettaja
- › Harrastukset: Valokuvaus, hevoset, aktiivi Setan yhdenvertainen vanhuus-projektissa ja Positiiviset ry:n +55 -ryhmässä.
- › Asuu yksin.

Minun tarinani: Risto Hartikainen, 65, on tullut elämänsä aikana kaksi kertaa ulos kaapista. Ensin hän myönsi läheisilleen olevansa homoseksuaali. Nyt hän uskaltaa kertoa avoimesti myös hiv-positiivisuudestaan.

HEINI KILPAMÄKI TEKSTI / MARI LAHTI KUVAT

”Kaapista ulos tuleminen oli minulle helpotus”

Aavistin erilaisuuteni

Olin 7–9-vuotias, kun aloin aavistella, että olen jotenkin erilainen kuin muut. Koulussa leikittiin leikkiä, jossa päätettiin, kuka poika menee kenenkin tytön kanssa naimisiin. Tytöt olivat hirveän kivoja kavereita, mutta en halunnut perustaa perhettä yhdenkään kanssa.

Piirsin kuvia miehistä, mutta en koskaan naisista. En osannut silloin nimetä, mikä olin.

Homottelu alkoi varmaan toisella luokalla. Opin homo-sanan merkityksen jossain vaiheessa. Se oli jotain, mitä ei saanut olla.

Minulla oli 13-vuotiaana yksi todella läheinen poikapuolinen kaveri, jota myös haukuttiin homoksi. Liikuimme aina yhdessä.

Kävelimme kerran metsässä, kun luokkakaverimme seurasivat perässä ja pahoinpitelivät meidät aidanseipäillä. Se on ainoa kerta, kun olen kokenut väkivaltaa homoseksuaalisuuteni takia.

Mitä enemmän ymmärsin omaa seksuaalista suuntautumistani, sitä enemmän pelkäsin paljastuvani.

Muutettuani Helsinkiin töihin 15-vuotiaana ostin Akateemisesta kirjakaupasta *Playgirl* -lehtiä muka jollekin lahjaksi. Oikeasti ne tulivat itselleni.

Kuluttava kaksoiselämä

Homoseksuaalisuus oli rikos vuoteen 1971 asti ja säilyi tautiluokituksessa vuoteen 1981.

Monien ikäisten homoseksuaalien mielestä tuo aika oli henkisesti rankka ja vaikutti paljon

omaan identiteettiin. Kukaan ei halunnut oikeuteen tai hullujenhuoneelle.

Myös minä elin kaksoiselämää. Jos halusin toteuttaa todellista itseäni, lähdin homobaariin Helsinkiin tai ulkomaille. Hyvinkäälle palatesani olin taas ratsastuksenopettaja Risto.

Homoksi paljastuminen olisi ollut riski työni kannalta. Homoja pidettiin automaattisesti pedofiileinä, joten halusin suojella oppilaitani.

Pelkäsin homouteni paljastumista niin paljon, että menin naimisiin. Tutustuin kolmekymppisenä itseäni kymmenen vuotta nuorempaan naiseen, joka halusi päästä pois vanhempiensa luota. Meillä oli kirkkohäät ja kaikki.

Vuoden päästä halusimme erota. Tuohon aikaan avioerosta piti toimittaa selkeä syy, mutta emme voineet ilmiantaa homouttani. Entisen vaimoni ystävä todisti oikeudessa vaimoni pettäneen minua.

Olemme yhä entisen vaimoni kanssa ystäviä Facebookissa ja vaihdamme siellä syntymäpäivätoivotukset.

Mies puhelimesta

Aikuisena pyrin välttelemään rakkaussuhteita. Jos suhde alkoi syventyä, minun oli heti poistuttava paikalta. Ajattelin kai, että on parempi,

”Homottelu alkoi toisella luokalla. Opin homo-sanan merkityksen jossain vaiheessa. Se oli jotain, mitä ei saanut olla.”

”Toivon osoittavani esimerkilläni, että meillä hiv-positiivisilla on tavallinen krooninen sairaus.”

kun tämä puoli ei saa toteutua minusta.

1990-luvun alussa elämäni tuli valtavan komea mies. Rakastuin silmittömästi ja olimme yhdessä yhdeksän vuotta. Hän on edelleen elämäni suurin rakkaus, vaikka parisuhteemme onkin päättynyt.

Tulin kaapista ulos perheelleni, kun muutin Helsinkiin yhteen miehen kanssa. Kerroin äidille, että mikäli hän soittaa minulle Helsinkiin, puhelimeen saattaa vastata miesystäväni.

Oli hirvittävää kertoa vanhemmille, ettei olekaan se, miksi on itsensä esittänyt ja rakentanut. Kaapista tuleminen nelikymppisenä oli kuitenkin suuri helpotus. Sain vihdoinkin olla se, joka todella olin.

Positiivinen testi

Sain tietää olevani hiv-positiivinen 46-vuotiaana vuonna 1997. En halua jälkikäteen syyttää hivistäni ketään, sillä olin itse harrastanut tietoisesti suojaamatonta seksiä. Olin saanut sairauteni hymy huulilla.

Yritin aluksi olla avoin myös hivin kanssa, mutta vielä 1990-luvun lopulla sairauteen liittyi paljon tietämättömyyttä ja pelkoa. Esimieheni kannusti minua pysymään kaapissa, sillä hän pelkäsi avoimuuden aiheuttavan minulle turhaa haittaa.

Kerroin samaan aikaan homojen nettiseuranhakupalvelu Qruiserissa olevani hiv-positiivinen. Sain tappouhkauksia, ja poistin profiilini palvelusta.

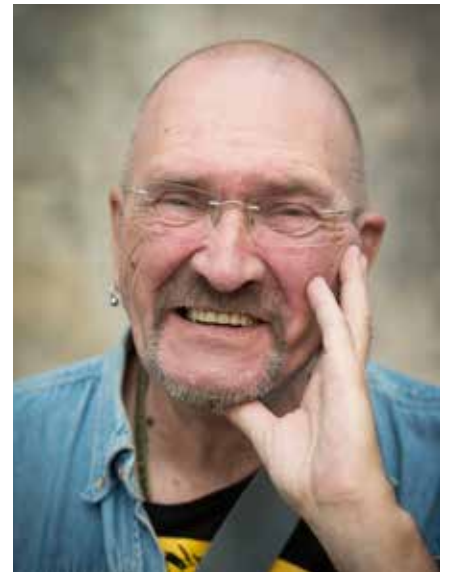
Tappouhkaukset laittoivat kaappini oven kiinni. Julkisuudessa hivistä puhuttiin ”homoruttona”, joka tarttuu ja johon kuolee.

Onnekseni hiv-lääkkeet saapuivat Suomeen jo seuraavana vuonna tartunnasta. Ne pelastivat henkeni. Hiv ei enää tartu, sillä olen saanut lääkitystä seitsemäntoista vuotta.

Ulos kaapista

Aluksi vain lähipiirini tiesi hivistäni. Kun olin valmis tulemaan ulos hiv-kaapista, kysyin äitini ja sisarusteni mielipidettä.

Hän antoivat myöntymyksensä, ja tulin kaapista ulos vuonna 2010. Tappouhkauksista oli

▲ ”Elämänlaatuni on nyt äärettömän hyvää. Suunnittelen innoissani tulevaa”, Risto Hartikainen sanoo.

ehtinyt kulua jo kymmenen vuotta, ja toisaalta positiiviset kokemukset avoimesti homoseksuaalina elämisestä helpottivat päätöstäni.

Elämä on ollut valtavan paljon helpompaa ulostulon jälkeen. En ole yhtään katunut sitä. Nykyään kannan ylpeästi hivini.

Olen tällä hetkellä Setan ja Positiiviset ry:n toiminnassa mukana. Toivon, että pystyn omalla esimerkilläni osoittamaan, että meillä hiv-positiivisilla on aivan tavallinen krooninen sairaus. Emme ole vaarallisia yhteiskunnalle.

Elämänlaatuni on nyt äärettömän hyvää. Suunnittelen innoissani tulevaa. Viimeksi suunnittelin punaisen superkuun näkemistä.

Valitettavasti en pääse enää kuntoni takia ratsastamaan, mutta käyn yhä hoitamassa ja tervehtimässä hevosia.

Hevoselle voi kertoa mitä tahansa, eikä se tuomitse sitä, millainen olet. ●

› Elämänohje

Ole rehellinen itsellesi. Elä sitä elämää, jossa olet onnellinen. Rehellisyys antaa elämälle laatua. Sellaisella ihmisellä ei ole väliä, joka ei hyväksy sinua sellaisena kuin olet. Elämään tarvitaan vain oma hyväksyntä.

› Terveiset kohtalokumppaneille

Jokaisella on omat syynsä olla kaapissa. Omalla esimerkilläni haluan antaa mahdollista lohtua siitä, että kaapista voi tulla myös ulos, jos siltä tuntuu.

› Motto

Katso aina tulevaisuuteen. Tulevaisuus tuo aina jotain uutta.